

Društvo poslancev 90

Šubičeva 4

1000 Ljubljana

drustvodp90@gmail.com

<http://www.poslanci90.si/>

Ljubljana, 18. 09. 2023

Zakaj slovenske vlade vsaj 150 mio€ letno namenijo tujim namesto slovenskim kmetom?

Minuli Kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni je med drugim postregel s številnimi kakovostnimi omizji, žal pa se je ponovno zgodilo, da ne kmetijsko ministrstvo (MKGP), ne kmečke stanovske in druge organizacije niti politične stranke niso resno odprle vprašanja, zakaj v slovenskih javnih zavodih in drugih državnih ustanovah ne naročajo več slovenske hrane. Kajti po (sicer težko dostopnih) podatkih, Slovenija za hrano v šolah, vrtcih, bolnicah, domovih za starejše, vojski in drugih državnih institucijah letno namenja okoli 300 milijonov evrov. In če od tega odštejemo sedanji delež slovenske hrane, hrano, ki je v Sloveniji nimamo itd., ostane vsaj za 150 milijonov evrov nepotrebno uvožene

150 milijonov evrov ni malo. Za ilustracijo: če bi ta znesek vsako leto namesto za uvoz (proizvodov iz držav Evropske unije se uradno ne imenuje uvoz) namenili kmetom, bi 5000 kmetov lahko prišlo vsak do 30.000 evrov dodatnih prihodkov letno (ali pa 2500 kmetov do 60.000 letno); in to pogodbeno vezane pridelave, ki daje kmetu večjo varnost in je zato pogodbeno cena lahko nižja in povsem primerljiva z uvoženo, pogosto tudi kakovostno slabšo hrano. Za mnoge manjše kmetije bi bila to rešilna bilka, da bi, posebno v območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji, vztrajali s kmetovanjem in bi kmetije tudi dobile mladega prevzemnika.

Pri tem pa ne gre samo za povečanje samooskrbe, gre tudi za ohranitev poseljenosti podeželja in obstoj slovenskega naroda. Vrača se čas in je že prišel, ko v večjih mestih vsak dan slišimo manj slovenske besede in nič ne kaže, da bi se ta trend v bližnji prihodnosti obrnil. Ne zatiskajmo si oči- ne bi bili prvi narod, ki bi povsem nepotrebno, s samo iztrebljenjem, izumrl.

Javno sprašujem Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), zakaj ne podpreta slovenskih kmetov in večje samooskrbe s hrano, kar je še posebno v času kriz, vojn in pandemij strateško varnostno vprašanje, z odločnimi konkretnimi ukrepi, da za vsaj 150 milijonov evrov letno nepotrebno uvožene hrane za javne zavode, le ti odkupijo to od slovenskih kmetov. Sedaj se namreč skoraj nihče - razen tistih, ki nam ni vseeno za naše kmete in podeželje -, torej ne odločevalci, ne drugi ne vznemirjajo za teh 150.000.000 evrov. Vedeti pa je treba, da v primeru neke prihodnje zapore meja, hrane za 150 milijonov ne bo, saj je v Halozah, na Goričkem, Tolminskem, v Beli krajini, Zasavju, Brkinih, na Koroškem, na Notranjskem..., pa tudi v kmetijsko najugodnejših predelih Slovenije ne moreš naročiti naslednji dan po zapori meja, tako kot jo lahko danes naročiš na evropskih in drugih veletržnicah ter podjetjih - in že jutri pripelješ.

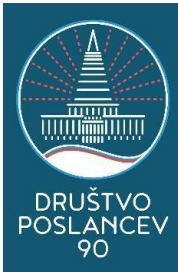
Poznam dosednji odgovor vseh levih in desnih vlad, zakaj javni zavodi ne odkupijo več slovenske hrane. Zato, pravijo, ker te hrane pri kmetih ni. Ker se vsak zavod ne

more ukvarjati vsak dan z desetimi različnih dobaviteljev, ki pripeljejo vsak svoj pridelek ali izdelek. Tretji odgovor pa je pomanjkanje denarja za izvedbo takih projektov. A to so le izgovori. Zakaj?

1. Če bi država spodbudila pogodbeno vezano proizvodnjo hrane za javne zavode, bi tudi manjši kmetje pridelovali za trg in ne zgolj za domače potrebe.
2. Seveda ne more vsak vrtec iskati hrane pri desetih dobaviteljev za množico različnih vrst hrane. To je naloga kmetov, da se ustrezno organizirajo, kjer je treba še veliko postoriti, imamo pa številne primere dobrih praks doma in v tujini. Če bi kmetje, zadruge in drugi slovenski pridelovalci in organizatorji pridelave vedeli, da ne konkurirajo tudi hrani pred odpisom iz italijanskih veletržnic ali egiptovskemu krompirju, zalivanemu (tudi) s stranišnimi odplakami, bi slovenski javni zavodi v nekaj letih imeli na razpolago dovolj kakovostnih slovenskih pridelkov in izdelkov po konkurenčnih cenah, skupno pripeljanih na dvorišča svojih kupcev.
3. Kar pa se tiče denarja: za razliko od investicij v namakalne sisteme, rastlinjake, zaščitne mreže in številne druge stvari- ki se vztrajno obljublja in zaradi denarja ne izpeljejo- in za kar bo potrebno čimprej bistveno povečati sredstva, če naj se zaustavijo negativni trendi pri samooskrbi in propadanje tudi načeloma perspektivnih kmetij, so stroški za izvedbo predlaganega ukrepa glede na večstranske učinke zanemarljivi, saj bo možnost zanesljive prodaje spodbudila kmete, da bodo sami investirali oziroma konkurirali za sredstva za posodobitev svojih kmetij.

Nekateri kot izgovor za ne ukrepanje navajajo, da razen za 20 % hrane, ki jo trenutno zavodi lahko naročijo mimo javnih naročil, zaradi skupnega EU trga ni dovoljeno privilegirati slovenske hrane. Delno to sicer res drži. Ne moreš zapisati, da se bo za javne zavode kupovalo samo slovensko hrano. Lahko pa zaradi manjšega ogljičnega odtisa in drugih razlogov postaviš prednostno nabavo npr. iz okolja, oddaljenega največ 100 kilometrov od kupca, kar je dovoljen in v mnogih evropskih državah uporabljen ukrep. Predvsem pa je možno javna naročila za hrano, ki trenutno privilegirajo veletrgovce (v škodo kmetov in pogosto tudi šolarjev, bolnikov in drugih uporabnikov), postaviti v funkcijo povečanja samooskrbe in krepitve tudi malih in srednje velikih kmetij. Govorimo o tisočih kmetijah v okoljih z zahtevnimi pogoji kmetovanja, kjer propad kmetije pogosto ne pomeni okrepitev sosednje kmetije kot v ravninskih okoljih , pač pa pomeni zaraščanje, izumiranje vasi in dodaten pritisk divjih svinj, volkov in medvedov na še delujoče kmetije.

Država ima na voljo dovolj mehanizmov, da spodbudi porabo domače hrane, kar bo spodbudilo tudi pridelavo, saj se posebno manjše in slabše opremljene kmetije razumljivo ne odločijo za investicije za povečano pridelavo ali za preusmeritev, če za vsaj del pridelave ni zagotovljenega odkupa po sprejemljivi ceni. In ne drži, da bo kmet kar kršil pogodbo in prodal trenutno boljšemu kupcu, kot oporekajo nekateri, češ, da to ne bo delovalo, saj bodo kmetje vedno prodali tistemu, ki tisti trenutek ponudi najboljšo ceno), saj ga pogodba zavezuje s penali. Če bo podpisal pogodbo za 50.000 evrov, na osnovi te pogodbe vzel posojilo za nakup strojev v vrednosti 20.000 evrov, potem bo enako kot javni zavodi na drugi strani zainteresiran, da izpolnjuje vse pogodbene obveznosti. In da po izteku pogodbe podpiše novo pogodbo.

Društvo poslancev 90

Šubičeva 4

1000 Ljubljana

drustvodp90@gmail.com

<http://www.poslanci90.si/>

Javno sprašujem tudi Državni zbor, Državni svet, predsednico republike, stranke Gibanje Svoboda, SD, Levica, SDS in NSi, ali podpirajo stališče, naj se za vsaj 150 milijonov letno nepotrebno uvožene hrane za javne zavode odkupi od slovenskih kmetov. In kaj so naštetih doslej naredili za to ter kaj so pripravljeni storiti?

Mimogrede, tako opevan "slovenski zajtrk" bi moral biti v šolah, vrtcih...vsaj vsak drugi dan, ne pa enkrat letno!

O teh vprašanjih sem se kadarkoli pripravljen tudi javno soočiti s komerkoli oziroma bi bil tega vesel, saj je poslušanje ponavljajočih izgovorov, zakaj se ne naredi nekaj za bistveno povečanje slovenske samooskrbe s hrano že prav mučno, za Slovenijo pa že kmalu v prihodnosti lahko postane tudi tragično.

Marjan Podobnik
predsednik DP90